

I. ÁLTALÁNOSÁGBAN A TÉLI IDŐJÁRÁS VESZÉLYEIRŐL ÉS AZ ÓVINTÉZKEDÉSEKRŐL

1. A KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSBEN
2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETBEN
3. SZABADBAN TARTÓZKODÁS SORÁN
4. BIZTONSÁGOS TÉLI ÜNNEPEK
5. A SEGÍTSÉGGKÉRÉS SZABÁLYAI

II. BIZTONSÁGOS KÖZLEKEDÉS TÉLEN

1. A SZEMÉLY- ÉS TEHERGÉPJÁRMŰVEK TÉLI FELKÉSZÍTÉSE
 - a. Biztonságos vezetés téli időjárási körülmények között
 - b. Mikor NE induljunk el az autóval?
 - c. Speciális felszerelések téli időjárásra
 - d. A téli gumi és hólánc kötelező használata a szomszédos országokban
 - e. Teendők kényszermegállás idején
 - f. Kisgyermek az autóban
 - g. Gépjárműben ragadva
2. SPECIÁLIS SZABÁLYOK A VESZÉLYES ÁRUK SZÁLLÍTÁSÁNÁL
3. SÍKOSSÁGMENTESÍTÉS ÉS JEGES ÚTON KÖZLEKEDÉS

III. BIZTONSÁGOS LAKÓKÖRNYEZET

1. A FŰTÉSI ESZKÖZÖK BIZTONSÁGOS HASZNÁLATÁNAK SZABÁLYAI
2. A KÉMÉNYEKSEL KAPCSOLATOS BIZTONSÁG
 - a. A karbantartás és ellenőrzés fontossága
 - b. A szénmonoxid (CO) veszélyei, a CO jelző
3. A HÁZIÁLLATOK GONDOZÁSA TÉLEN, FELELŐS ÁLLATTARTÁS
4. HÓELTAKARÍTÁS ÉS SÍKOSSÁG-MENTESÍTÉS A HÁZ KÖRÜL
5. FELKÉSZÜLÉS AZ ENERGIAELLÁTÁS HIÁNYÁRA
 - a. Alternatív fűtési módok
 - b. Tartalék-eszközök áramszünet idejére
 - c. Segítségkérési lehetőségek
6. HA ELZÁRJA A TELEPÜLÉST A HÓ
 - a. Tájékoztatói lehetőségek
 - b. Segítségnyújtás krónikus betegek, várandós kismamák, egyéb ellátásra szoruló személyek számára
7. A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK BIZTONSÁGA TÉLEN
 - a. A létfontosságú infrastruktúrák (kritikus infrastruktúrák)
 - b. Közszolgáltatás téli időjárási körülmények között
 - c. Hol lehet bejelenteni, ha ... nincs áram /gáz/ megközelíthetetlen a település...

I. ÁLTALÁNOSÁGBAN A TÉLI IDŐJÁRÁS VESZÉLYEIRŐL ÉS AZ ÓVINTÉZKEDÉSEKRŐL

1. Téli veszélyek- A közúti közlekedésben

A közúti közlekedés jellemző téli veszélyei a csúszós, jeges utak, a változó időjárási körülmények, a hótorlaszok, elzárt útvonalak, a szűk látótávolság, valamint a kényszermegállások.

A veszélyes helyzetek elkerülése és a bekövetkezett események kezelése érdekében a következőket javasoljuk:

- időjárási körülményeknek megfelelően megválasztott vezetési stílus és sebesség
- téli gumik használata, hólánc, fagyálló folyadék
- víz, takarók hosszú útra
- feltöltött telefon, térkép, GPS, elemlámpa
- működőképes fényszórók (ködlámpa)
- kényszermegállásnál a láthatóságról való megfelelő gondoskodás (láthatósági mellény, fényvisszaverő csík)

2. Téli veszélyek - Épített környezetben

Havas időben összefagyott hó, az ereszcatornákról jég eshet a járókelőkre, a járdák és egyéb közlekedők síkossá válhatnak. A síkosság mellett a hó betakarhatja a járdaszegélyt és egyéb tereptárgyakat (gödrök, buckák), ami további veszélyforrásokat jelenthet (elbotlás, elesés, stb.).

A közlekedés során különösen kell figyelni mind a gépjárművezetőknek, mind a gyalogosan közlekedőknek a havas, jeges, csúszós útviszonyokra. A lefagyott tárgyak nehezebben, vagy egyáltalán nem mozdíthatóak (anyagmozgatás, terhek emelése esetén), ehhez társul a csúszásveszély. A vizes kézzel megfogott fémfelületek hozzáfagyhatnak a bőrünkhöz, azok égéshez hasonló sérüléseket okozhatnak. Az ingatlanok, üzletek, vendéglátóipari egységek, elárusítóhelyek és társasházak előtt lévő járdaszakaszok (az ingatlan és az úttest közötti valamennyi járdaszakasz) folyamatos tisztántartásáról, a hó eltakarításáról, a síkos járdaszakasz (járda hiányában egy méter széles területsáv) hintéséről, szózásáról a tulajdonos/használó köteles gondoskodni. Az ingatlan tulajdonosa/használója köteles a járdaszakasz melletti átereszeknek, árkoknak, csatornanyílásoknak hótól, jégtől és más lefolyást gátló egyéb anyagtól való megtisztításáról gondoskodni, valamint a veszélyes, lelógó jégcsapokra (táblával, felirattal) hívja fel a járókelők figyelmét, hívjon segítséget a jégcsapok biztonságos eltávolításához.

3. Téli veszélyek - Szabadban tartózkodás során

Az időjárásnak megfelelően megválasztott, lehetőleg réteges öltözék viselése ajánlott. Tartózkodjon az alkohol fogyasztásától, meleg italok fogyasztása javasolt.

Huzamosabb időn keresztül a szabadban tartózkodás esetén fontos mozgatni a végtagokat, ujjakat, ami élénkíti a vérkeringést, emeli a test hőmérsékletét. Havas időben az összefagyott hó és jég a tetőkről, csatornákról a járókelőkre eshet, a járdák és egyéb közlekedők síkossá válhatnak. A síkosság mellett a hó betakarhatja a járdaszegélyt és egyéb tereptárgyakat (gödrök, buckák), ami további veszélyforrásokat jelenthet (elbotlás, elesés, stb.). A közlekedés során különös tekintettel legyenek a mind a gépjárművezetők, mind a gyalogosan közlekedők a havas jeges csúszós útviszonyokra. A lefagyott tárgyak nehezebben, vagy egyáltalán nem mozdíthatóak (anyagmozgatás, terhek emelése esetén), amihez társul a csúszásveszély. A vizes kézzel megfogott fémfelületek hozzáfagyhatnak a bőrünkhöz, azok égéshez hasonló sérüléseket okozhatnak. A téli sportoknál különös figyelemmel kell lenni arra, hogy csak a kijelölt helyen szánkózzunk, korcsolyázzunk, séljünk, valamint mindig javasolt a védőfelszerelések (elsősorban fejtámasz sisak) használata.

4. Téli veszélyek - Biztonságos téli ünnepek

Minden évben előfordulnak karácsonyfa vagy az adventi koszorú miatti tüzesetek. Néhány tipp arról, hogyan lehet elkerülni, hogy az ünnepi hangulatból tragédia legyen.

A tüzesetekből származó tragédiák megelőzhetőek füstriasztó érzékelő felszerelésével. Fontos, hogy az érzékelők működését rendszeresen ellenőrizzük, a szükséges karbantartásokat (elemcsere, tisztítás) elvégezzük. A tűzvizsgálati statisztikák két keletkezési okot regisztrálnak: az elektromos áramot és a nyílt lángot. A csillagszóró szikrái önmagukban nem tudják meggyújtani a fát, viszont ha rosszul helyezzük el – hozzáér a tűlevelekhez, vagy a papírdíszekhez – a felizzó, szikrát vető része meg fogja gyújtani azokat, majd a fenyőfát! A viaszgyertya használatát lehetőleg mellőzzük a karácsonyfán! Tűzvédelmi szempontból nem javasolt a fenyőfán elhelyezett gyertyák meggyújtása, de ha már nyílt lángot használunk a fán, nagyon fontos az elővigyázatosság. Ajánlott alufólia tálcák készítése a fenyőfára helyezett gyertyák alá, így egyszerre lehet megakadályozni azt, hogy a viasz lecsöppenjen, vagy a gyertya eldőljön. Nagyon fontos, hogy a gyertyákat stabilan rögzítsék. Pirotechnikai eszközöket csak az arra kijelölt legális eladóhelyen vásároljunk. Használatuk tűzveszélyes, emellett hirtelen erős zajt keltenek, ami ijedtséget, balesetet okozhat. A forgalmazási helyeken szakképzett pirotechnikus dolgozik, aki felvilágosítást adhat a termék használatáról, amelyeket a balesetek elkerülése érdekében minden esetben be kell tartani. A pirotechnikai eszközöket csak a meghatározott időpontban (szilveszterkor), vagy külön engedély alapján lehet használni. A petárda használata és birtoklása tiltott! A fel nem használt, hibás vagy lejárt szavatosságú, továbbá a vevő által visszaadott tűzijátékot a forgalmazóhoz vissza kell szállítani, aki ezt köteles térítés nélkül visszavenni. Pirotechnikai terméket csak hatósági engedéllyel rendelkező, legális árusító helyen vásároljanak.

5. Téli veszélyek - A segítségkérés szabályai

MIT TEGYÜNK, HA MÉGIS MEGTÖRTÉNIK A BAJ?

A karácsonyfátűz rendkívüli gyorsasággal terjed, akár egy perc alatt leéghet az egész fa. Egy átlagos méretű helyiség két-három perc alatt füsttel telítődhet és öt-tíz perc alatt teljesen kiéghet.

- Tűzvédelmi szempontból jelentős előnyt jelent, ha a lakásban van füstriasztó eszköz, tűzjelző berendezés, illetve tűzoltó készülék, ezek elősegítik a kezdeti tűz eloltását. Amennyiben lehetséges, akadályozzuk meg, hogy a tűz oxigénhez jusson, így a lángok nem terjednek tovább. Erre a célra alkalmas lehet a nem műszálas anyagból készült takaró, pokróc.
- Azonnal tárcsázzuk a 105-öt, hívjuk a tűzoltókat!
- A legfontosabb, hogy nem szabad kockáztatni saját testi épségünket! Baj esetén az ember hajlamos a kapkodásra, pánikra. Gondoljuk át a fentebb leírtakat, s ezek tükrében tegyük meg a szükséges lépéseket családunk biztonsága érdekében!
- Csillagszórókat tilos épületből kidobálni, mert sérüléseket és károkat okozhatnak.
- Az erkélyeken lehetőleg csak nem éghető anyagokat tároljanak, ezzel megelőzhetik a felelőtlen emberek által kidobált csillagszórók, pirotechnikai termékek által okozott tüzesetek mind az erkélyen, mind azon keresztül a lakás területén.

II. BIZTONSÁGOS KÖZLEKEDÉS TÉLEN

a. Biztonságos vezetés téli időjárási körülmények között

A közlekedésben az őszi-téli időszak tudatos felkészülést igényel. Megváltoznak az út- és látási viszonyok, amelyekhez gyalogosoknak és autósoknak – minden közlekedőnek – alkalmazkodni kell.

Esőben jobban csúsznak a kerekek, megnő a féktávolság, a nagyobb vízfelületen a vízen csúszás veszélye fenyeget. Ha a hőmérséklet 0 C fok és mínusz tartományba süllyed, akkor számítani kell arra, hogy a vizes-nedves útfelület lefagy. Ez még jobban növeli a csúszásveszélyt. A jeges-havas úton romlik a menetstabilitás és romlanak a látási viszonyok. Mint minden szezonváltáskor, most is itt az ideje a rendszeres időközönként elvégzendő karbantartásnak. Ha a szokásos feladatok mellett még néhány speciális teendőre is sort kerítünk, biztosak lehetünk abban, hogy a téli hidegben, a fagyos, csúszós utakon is biztonságosan autózhatunk. A legjobb ezeket még azelőtt elvégezni, hogy a hajnali fagyok beköszönjenek. Vegyük elő a negyedéves és féléves karbantartási listánkat, hogy semmi ki ne maradjon, s egészítsük azt ki a téli felkészülés teendőivel!

Hólánca használata

- Heves hóesés vagy fagyott hótakaró esetén jó szolgálatot tehet a hólánca, amelyet érdemes a hajtott tengelyen lévő kerékre rakni, így kormányozható marad az autó. A hólánca feltételét és levételét érdemes

otthon kipróbálni, hogy a gyakorlatlanság ne okozzon problémát a hidegben. Ez nem jelenti azt, hogy mindenkinek készenlétben kell tartani a hóláncot a tél beköszöntével, de azt tudni kell, amennyiben a „Hólánc használata kötelező” táblát kihelyezik az adott úton – „Hólánc használata kötelező tábla vége” tábláig – csak olyan járművek közlekedhetnek, amelyek legalább egy hajtott tengelyén a gumibroncs hólánccal van felszerelve. Amennyiben e korlátozó jelzőtáblát közúti határátkelőhelyen helyezték el, csak azok a járművek léphetnek be területére, amelyeken készenlétben van legalább egy hajtott tengely gumibroncsának felszereléséhez szükséges hólánc.

- Hóláncot csak havas, jeges úton szabad használni.

Vezetéstechnikai ajánlások

- Induljunk időben, hiszen a menetidő várhatóan megnő, ismerjük meg a helyi közlekedési viszonyokat és veszélyes útszakaszokat. Kövessük figyelemmel a közlekedési tudósításokat, amelyek hasznos információkkal szolgálhatnak számunkra, a modern rádiók beprogramozhatóak arra, hogy a közlekedési híreket nyomon kövessék és a szükség esetén a megfelelő csatornára kapcsoljanak. Készüljünk esetleges alternatív útvonalak igénybevételére.
- Ismerjük meg az általunk használt jármű vezetési tulajdonságait (visszapillantó tükrök elhelyezkedése, esetleg holttere, a jármű súlypontja, teljesítménye, hajtáslánc kialakítása, magassága, fékrendszer kialakítása és működési tulajdonságai, vezetést segítő elektronikus berendezések használata), ezeket figyelembe véve vegyünk részt a közlekedésben.
- A síkos úton való fékezés teljes összpontosítást kíván, ráadásul a fékút télen általában hosszabb, mint optimális körülmények között. Amennyiben a kocsiban nincs blokkolásgátló (ABS), úgy a kerekek gyorsabban leblokkolnak, a jármű kormányozhatatlanná válhat és könnyen kicsúszhat. Ilyenkor lábunkat vegyük le a fékről, hozzuk egyenesbe az autót, és csak akkor fékezzünk, amikor az autó már ismét irányban áll. Alapvetően fontos, hogy számítson a fékezésre és tartsa meg a szükséges féktávolságot. Kerülje a hirtelen fékezést és a nagy sebességet. Ne tegyen hirtelen mozdulatokat és kerülje a túl erős gyorsítást (a gyorsítás fokozatos és ne erőteljes legyen). Próbáljon meg fokozatosan fékezni, nehogy blokkolódjanak a kerekek. Ha a kerekek blokkolnak, a jármű megcsúszik és irányíthatatlanná válik. Ha ez történik, a fékpedál felengedésével engedje, hogy az abroncsok újra tapadjanak, majd felváltva lassítson a motorfékkel és a fékpedál lenyomásával. A hegyemeneti megcsúszás veszélyének csökkentése érdekében váltson magasabb fokozatba, mint száraz időben tenné.
- Útközben érdemes egy fékpróbával felmérni a tapadást, természetesen ott, ahol nem okozunk ezzel balesetveszélyt.
- Ha elindulásnál az autó megcsúszik, akkor nem a nagyobb gáz, hanem a finomabb pedálkezelés segít. A kormány álljon egyenesen.
- Aki teheti, próbálja ki a téli tanpályás vezetést, ami nagyon sok új ismeretet nyújthat, és a gépkocsivezető éles helyzetben is tudni fogja, mit kell tennie, ha a jármű megcsúszik, kifarol vagy kicsúszik az útról.
- Télen a rosszabb látási viszonyok miatt nagyobb követési távolságot tartva, lassabban kell vezetni, így csökken a balesetek bekövetkeztének kockázata, rossz manőverezés esetén pedig könnyebben korrigálhatóak a hibák.
- Ha elindulásnál az autó megcsúszik, akkor nem a nagyobb gáz, hanem a finomabb pedálkezelés segít. A kormány álljon egyenesen.

- Ha kanyarban alulkormányzott az autó (az eleje hagyja el a kanyarodási ívet), akkor sose tekerjen még a kormányon! Tartott kormány és egy kis fékezés hamarabb megoldja a problémát.
- Ha kanyarban túlkormányzott az autó (kicsúszik a fara), akkor a csúszás irányába történő gyors ellenkormányzás szükséges! A fékezés általában ront a helyzeten.
- A vészfékezést mindig egyenes irányba próbálja meg! Ha teker a volánon, azzal a tapadást csökkenti.
- Ha nincs blokkolásgátló az autón, akkor pumpálva fékezzen, különben irányíthatatlanná válik az autó, bármilyen irányban áll a kerék.
- Minél kisebb a tapadás, annál finomabb mozdulatokra van szükség.

Alulkormányozottság

- A téli, csúszós aszfalt legnagyobb veszélye, hogy sokszor nem látszik, hogy az út csak vizes, vagy tényleg lefagyott. Ha eltérő kinézetű burkolathoz ér, csökkentse a sebességet. Ilyenkor érdemes egy rövid, óvatos fékezéssel kipróbálni, megvan-e a megfelelő tapadás.
- Ha csúszós felületre érünk, érdemes észben tartani, hogy a legfontosabb a higgadság: kerüljük a hirtelen mozdulatokat! A túlzott pedálkezelés szinte minden esetben tapadásvesztéssel jár, de a túl nagy kormánymozdulat hatására is elkezdhet orral csúszni az autó. Ez az alulkormányozottság. Ez a jobbik eset, ugyanis az ilyen állapotban lévő autót könnyebb megfogni. Tapasztalatok szerint azonban erre a helyzetre a sofőrök rosszul reagálnak, hiszen mikor azt érzik, az autó nem fordul, csak egyenesen csúszik, akkor még inkább rákormányoznak, pedig ezzel tovább rontják a dolgot.
- Ilyenkor a kormányzás szögén vagy ne változtassunk, vagy kicsit vegyünk vissza, ezzel ugyanis hamarabb visszaállítható a tapadás. Egy kis lassulás után ugyanis elképzelhető, hogy ugyanazzal a kormánymozdulattal már fordul az autó, miközben, ha még jobban rákormányozunk, ez biztosan nem lesz így.

Túlkormányozottság

- A kanyarodás közben találkozhatunk azzal a jelenséggel is, hogy az autó fara kezd el csúszni: ez a túlkormányozottság.
- Ez a fajta megcsúszás a veszélyesebb, hiszen az ilyen csúszásba kezdő autót nagyon pontosan kell megfogni ahhoz, hogy ne csapódjon át a másik irányba. Ilyenkor a csúszásnak megfelelő irányba kell ellenkormányozni, de csak addig, míg az autó meg nem áll a csúszásban. Amint megvan, gyorsan vissza kell tekerni egyenesbe, így elkerülhető, hogy a másik irányba még nagyobb lendülettel csapódjon ki az autó. Ezt egyszerűbben úgy is szokták magyarázni, mindig arra kell kormányozni, ahová az ember menni akar.

Takarékoskodó ötletek

- Nyugodt, kiegyensúlyozott vezetéssel jelentősen csökkenthető a fogyasztás. Nem érdemes az autót nagy sebességgel "turbóztatni", mert maximális sebességhez közel aránytalanul sokat fogyaszt, s rendkívüli módon szennyezi a környezetet, a plusz költségen felül számíthatunk bírságra és/ vagy karosszéria-javítási költségre is.
- Az üzemanyagárak egyébként is az egekben és valószínűleg tovább nőnek.
- A jármű motorjának nyomatékát optimálisan kihasználva, megfelelő fordulatszám-tartományban használva kíméljük a pénztárcánkat, és kevésbé szennyezzük a környezetünket! A legtöbb autónál már

30 km/h sebességnél hármasba, 50 km/h órától négyesbe lehet kapcsolni, s így a fogyasztás 25 százalékkal csökkenhet.

- Az autót üresben melegíteni éppolyan szükségtelen, mint amilyen zavaró. A motor számára jobb, ha menet közben, alacsony fordulatszámnál melegszik.
- A rövidtávú városi közlekedés megerőltető a jármű számára, mert a motorolaj csak kb. 30 perc elteltével válik igazán kenőképesé.
- Három kilométernél rövidebb autózás a háromszorosára növelheti a fogyasztást.
- Hosszabb várakozás alatt a motort minden esetben állítsuk le. Már 15 másodperc várakozási időnél benzint takaríthatunk meg. Három percnyi várakozás során pedig annyi benzint lehet megtakarítani, amennyi három kilométer megtételéhez kell.

Ködlámpa használata

- Nagyon sok autót lehet látni városban belül és azon kívül is ködlámpával közlekedni. Okulásként összefoglaljuk röviden a ködpilácsokra vonatkozó, személyautókat érintő szabályokat.
- Ködlámpát csak ködben és sűrű hóesésben szabad használni, amikor az időjárási viszonyok nagyon lassú haladást tesznek lehetővé. Ködlámpát lakott területen belül használni nem szabad! Pedig igen sok autós közlekedik lakott területen belül is tompított és ködlámpa párosítással nappal és sötétedés után is. Amikor egy másik autó utolért, kapcsoljuk le a hátsó ködlámpát! Nem fog nekünk jönni, mert már tud róla, hogy előtte halad egy lassabb jármű.
- Végül néhány szóban arról, hogyan lehet felszerelni ködlámpát azokra az autókra, amelyekre gyárilag nincs. A lámpák elhelyezését a KÖHÉM rendelet szabályozza, ezért felszerelés előtt célszerű áttanulmányozni, nehogy a műszaki vizsgán probléma legyen a helytelenül felszerelt lámpákkal. Az utóbbi években a rendeletben többször módosították a ködlámpák kapcsolhatóságára vonatkozó szabályozást, így most csak a jelenleg hatályosra térünk ki.
- A személygépkocsikra két első és egy hátsó ködlámpát szabad felszerelni. Hátsó ködlámpát csak akkor, ha van első is. Önmagában csak hátsót nem lehet felszerelni, de mint látjuk később, ez alól vannak kivételek. A ködlámpák kapcsolhatóságának a következő kritériumokat kell teljesítenie:
- Az első ködlámpa kapcsolását úgy kell kialakítani, hogy a helyzetjelzővel, vagy a tompított fénnel együtt lehessen bekapcsolni. A hátsó ködlámpa kapcsolásának olyannak kell lennie, hogy akkor lehessen bekapcsolni, ha az első már világít, vagy azzal együtt. Mint látjuk a későbbiekben, ezt sem lehet minden esetben maradéktalanul betartani.
- A rendelet azt mondja ki, hogy az első ködlámpát tompított helyett, vagy azzal együtt lehet használni. Azt javasoljuk, hogy tompítottal ne használják együtt sötétben. Ha a tompított is világít, sötétben kevesebbet lehet látni, mint ködlámpa+helyzetjelző kombinációval. A ködlámpákat nem véletlenül kell alacsonyabbra szerelni. A tompított fény éppen a ködlámpa előnyét öli meg sötétben. Világosban nincs nagy jelentősége, használhatjuk a tompítottal. Lakott területre érve a ködlámpát kikapcsoljuk. Így nem járunk úgy, hogy helyzetjelző marad bekapcsolva tompított helyett.
- Vannak olyan autók, amelyekre gyárilag kettő hátsó ködlámpa van felszerelve, első pedig egy sem. A fentiekből kitűnik, ez semmilyen, a hátsó ködlámpára vonatkozó szabálynak nem felel meg. Kivételt a szériában gyártott, jóváhagyott lámpákkal szerelt autók jelentenek. A szabályok a ködlámpa utólagos felszerelésére vonatkoznak.
- Az őszi, téli időszakban aktuális téma a ködlámpák használata. Számos autóstárs „összel bekapcsolja, és csak tavasszal kapcsolja ki” a ködlámpákat.

- Még akkor is működtetik, amikor ragyogóan süt a nap. Az indokolatlanul használt ködlámpa zavaró, veszélyes, és nem utolsó sorban szabálytalan is.
- Ködlámpát használni csak abban az esetben szabad, ha az időjárási viszonyok indokoltá teszik!
- Különösen a dupla hátsó ködlámpa használata a veszélyes, mert a féklámpa kivillanását késve észleli a mögöttes forgalom.

- Amennyiben csak a baloldalon van hátsó ködzáró fény, kevésbé vakítja a mögöttes haladót, és a féklámpa felvillanása is lényegesen észlelhetőbb. Ha mindkét oldalon van ködzáró fény, akkor a mögöttes forgalom számára sokkal vakítóbb és a féklámpa felvillanását késve lehet észlelni, mivel a féklámpa fényereje megegyezik a hátsó ködlámpáéval. Mivel adott két vakító fény, ha felvillan a másik ugyanolyan erősségű fényforrás, nincs ingerkülönbség, a vezető csak késve reagál, és ez már sok esetben késő, hátulról utoléri az előtte haladót, hiszen szinte észlelhetetlen a féklámpa felvillanása.
- Az ilyen autó mögött a megszokottnál lényegesen nagyobb követési távolságot tartsunk!
- Az olyan autókban, amelyekben dupla ködlámpa van hátul, célszerű a jobb oldali izzót kivenni. Igaz, hogy csak olyan járművel közlekedhetünk, amelyeknek minden világító egysége hibátlanul működik, de ez esetben a BIZTONSÁGOT mégis ez a megoldás szolgálja.

A követési távolság megválasztása bekapcsolt köd helyzetjelző lámpa esetén

1 db köd helyzetjelző esetén a fékezés jól észlelhető

2 db köd helyzetjelző esetén a fékezés alig észlelhető, emiatt nagyobb követési távolság szükséges és indokolt

Ellenőrző lámpák a műszerfalon

- irányjelző
- távolsági fényszóró
- ködfényszóró (első)
- helyzetjelző ködlámpa

Az álló jármű kivilágítása sűrű ködben, hóesésben

Tompított fényszórót és hátsó helyzetjelző ködlámpát szabad használni

Álló járművön távolsági fényszórót, ködfényszórót használni tilos!

A ködlámpák használatára vonatkozó szabályok

A ködfényszórót és a hátsó helyzetjelző ködlámpát csak abban az esetben szabad használni, ha a látási viszonyok ezt indokolják. (helyzetjelző lámpáival, tompított vagy távolsági fényszóróval együtt)

Cseréljük le az ablaktörlő lapátokat

Az őszi és téli nagy esőzések, havazások időszaka. Ahhoz, hogy jól lássunk a szélvédőn keresztül, megfelelő állapotú ablaktörlőlapátok kellenek. Ezeket évente tanácsos lecserélni. Ha azonban csíkozva vagy nagyobb sávokat kihagyva törölnek, tegyük fel újakat azonnal. A szélvédőre ráfagyott ablaktörlőlapátokat sose erőltessük, a bejegesedett ablakot soha ne az ablaktörlővel próbáljuk megtisztítani! Az ablakfűtést használva olvasszuk le a jeget. Tipp: egy flakonból téli ablakmosó folyadékot vagy jégoldó sprayt fújva rá gyorsítható a folyamat.

Ellenőrizzük a szélvédőmosó folyadékot

A jó ablaktörlő lapátokhoz megfelelő ablakmosó-folyadék is kell, hogy szélvédőnk mindig tiszta, átlátható legyen. Aki szorult már be hosszabb-rövidebb időre egy nagyobb teherautó vagy busz mögé latyakos időben, annak nem kell sokat bizonygatni az elegendő mennyiségű ablakmosó folyadék fontosságát. Akinek pedig fagyott már be (vagy szét!) az ablakmosótartálya, az tudja, hogy nem véletlenül van nyári és téli ablakmosó folyadék is!

Ellenőrizzük a hűtőfolyadékot

Vizsgáljuk meg a folyadék szintjét a tartályban, a legfontosabb azonban, hogy a fagyáspont megfelelő legyen. Ezt általános szabályként a várható legalacsonyabb hőmérséklet alatt 5 C fokkal kell beállítani. Nálunk mínusz 20-25

C fok körül. Feltétlenül ellenőrizzük az értéket, mert a folyadék megfagyása komoly károkat okoz! Ha van erre szolgáló mérőeszközünk, magunk is megtehetjük, ha nincsen, látogassunk el egy szakszervizbe, ahol műszerrel bemérik. Gyakran akár ingyenesen is.

Ezt a folyadékot teljesen le kell cserélni kétévente. Hűtő funkcióján kívül ugyanis adalékanyagok is vannak benne, amik korróziógátló szerepet töltenek be, illetve kenést adnak a vízpumpának (csak a gyári előírásnak megfelelőt töltjük be, az olcsóbb anyagok esetleg kárt is okozhatnak a motorban).

Ellenőrizzük a légszűrőt

Az eltömődött szűrő nagyban rontja a motor teljesítményét és növeli a benzinfogyasztást is. Olajcserék alkalmával – kb. 10 ezer kilométer után – érdemes lecserélni a légszűrőt is. Ha valaki nagyon poros helyen autózik rendszeresen, annak gyakrabban is.

Vizsgáljuk át a hajtószíjakat és a tömlőket

Ezek az alkatrészecskék hosszú, de nem örökéletűek. A hideg felgyorsítja elhasználódási folyamatukat. A téli időszak a generátort meghajtó ékszíjak igénybevételét jelentősen növeli, mivel a jármű elektromos berendezéseit gyakrabban használjuk (pl.: ablaktörlő, szélvédő fűtés, ködlámpa).

Nézzük át a hűtő-fűtő rendszert is

A vezető komfortérzete is biztonságtechnikai tényező, mivel hidegben nő a reakcióidő, csökken a koncentráció-képesség. De a befagyott, bepárasodott ablakok leolvasztása, párátlantása nélkül lehetetlen vezetni. Akkor is használni akarjuk majd a fűtést, ha hidegben elakadunk, várakozni kényszerülünk, vagy csak lassan tudunk haladni. Ellenőrizzük a pollenszűrőket, mivel telítettségük jelentősen csökkenti a szélvédők belső páramentesítésének a határfokát. Az őszi-téli felkészülési időszak alkalmas néhány éves karbantartási munka elvégzésére is.

Ellenőrizzük a fékeket

Az őszi-téli utak állapota nem ideális autónk számára, ezért elengedhetetlenül fontos, hogy fékeink állapota az legyen! Győződjünk meg arról, hogy mennyire kopottak a fékbetétek, milyen a féktárcsa, stb. Hogy megfelelő-e a fékfolyadék szintje (a minimum és a maximumjelzések között van). Legalább évente műhelyben, műszeresen ellenőrizni kell a folyadék forráspontját is, kétévente pedig teljesen le kell cserélni, mivel higroszkopikus anyag.

Motortér ellenőrzése

Tisztítsuk meg az akkumulátorsarukat és pólusokat, szükség esetén ellenőriztessük az akkumulátor teljesítményét

Az év bármely szakában bosszantó, ha nem indul az autónk. Némi odafigyeléssel azonban sok kellemetlenségtől megkímélhetjük magunkat. Tisztítsuk meg rendszeresen a korróziótól az akkumulátor sarujait, pólusait, kezeljük kontaktspray-vel, esetleg zsírral vagy glicerinnel. Ha három évesnél idősebb ez az alkatrész, szakszervízben mérassuk be a teljesítményét. Nagy hidegben ez akár 50 százalékkal is csökkenhet, s így megtörténhet, hogy már nem lesz elegendő az indításhoz! (Az akku kapacitás/indító áram a hőmérséklet csökkenésével exponenciálisan csökken!) Tipp: tegyünk hővédőt az akkumulátorra télen. Így nem hűl úgy le, jobban teljesít. Ráadásul nő az élettartama is. Alkalmazzunk csepptöltő berendezést a telephelyeken.

Érdemes megvizsgálni a gyújtógyertyák vezetékeit is. A töredezett vezetékek befolyásolják a gépkocsi teljesítményét, fogyasztását és megbízhatóságát. A gyártó által előírt időközönként rendszeresen cserélni kell a gyújtógyertyákat is. A vizsgálatot mindig úgy végezzük, hogy a motor áll! Járó motornál a kábeleken kV-os nagyságrendű feszültség van, ami áramütésveszélyt jelent.

Ellenőrizzük a motorolajat

Ezt egy-két havonta illendő megtennünk, most se felejtjük el. Egyúttal győződjünk meg arról is, hogy nem aktuális-e egy olajcsere. Utántöltésnél mindig figyeljünk arra, hogy a gyári specifikációnak megfelelő olaj kerüljön a járműbe, illetve ugyanolyan, mint ami már benne van! (Számít az olaj viszkozitása.)

Ellenőrizzük a világító és irányjelző berendezéseket

Fontos, hogy mi is lássunk és minket is megfelelően észleljen a közlekedés többi résztvevője. Egyenként győződjünk meg arról, hogy minden lámpa, fényszóró és jelzőfény működik, az igénybevétel előtti ellenőrzésükre fordítsunk nagyobb figyelmet. Az ősztéli időszakban a látási viszonyok gyakran rosszak, korán sötétedik, ezért fontos, hogy megfelelően működjenek. A fényszórókat és a többi lámpát ilyenkor gyakrabban célszerű tisztítani.

Ellenőrizzük a zárat

Jégoldó spray-vel olajozzuk meg őket az első hajnali fagyok előtt. Tartsunk magunknál (zsebben, táskában) kis kiszerezésű jégoldót, hogy kéznél legyen, ha mégis szükségessé válna.

Védjük az ajtókon lévő gumitömítéseket is

Alapos tisztítás után kenjük át azokat glicerinnel vagy szilikonos ápolóval. Ezzel sokat teszünk az ajtók esetleges befagyása ellen, s a szigetelő-tömítő gumik élettartamát is növeljük.

Óvjuk a fényezést, lakkozást

A téli utakról felverődő sós, homokos latyak jelentősen károsítja a kocsí festését. Egy, a lakkozás típusának megfelelő viaszréteg felvitelével nagyban csökkenthetjük ezeket a károkat. A szennyeződések eltávolítása is könnyebbé válik.

Legyen a tankban bőségesen üzemanyag

Télen különösen figyeljünk arra, hogy legyen minél több üzemanyagunk, hogy ha esetleg elakadunk vagy egy baleset miatt araszolásra kényszerülünk, kitarson és tudjunk fűteni is. A fenti tanácsokat megfogadva jelentősen csökkenthetjük egy esetleges vészhelyzet kialakulásának esélyét. Legyünk körültekintőek, tegyünk be egy-két hasznos dolgot még a csomagtartóba (különösen hosszabb utak előtt):

- a feltöltött elsősegélydobozt (kötelező és van lejárati ideje is)
- az elakadást jelző háromszöget (kötelező)
- a sárga biztonsági mellényt (kötelező)
- izzókészletet (kötelező)
- egy indító kábelt
- egy szerszámos dobozt
- hóláncot
- vontató kötelet
- tartalék fagyálló ablakmosó folyadékot
- egy kefét, amivel lesöpörhetjük a havat a kocsirol
- egy jégkaparót
- egy hólapátot
- elemlámpát
- papír törülköződöt
- eldobható, nehezen szakadó gumi- vagy egyéb szerelőkesztyűt
- takarót, meleg holmit, kesztyűt, tartalék zoknit és lábbelit (az átnedvesedett lecserélésére)
- ivóvizet, esetleg élelmet (különösen, ha gyerekekkel utazunk)

b. Mikor NE induljunk el az autóval?

- Téli időszakban fokozottan kövessük nyomon a közlekedési viszonyokról, valamint a várható időjárásról szóló híradásokat. A katasztrófavédelem központi és helyi internetes felületein folyamatosan friss hasznos információkat találnak.
- Az időjárási viszonyokra nem bírnak befolyással, azok gyorsan és jelentős mértékben megváltozhatnak, esetenként rendkívüli időjárási körülményeket okozva. Ismerjük meg közvetlen környezetünk, illetve a tervezett útvonalunkat érintő viszonyokat, készüljünk fel szükség esetén az útvonal esetleges módosítására, illetve nézzük meg, hol van lehetőség biztonságos hosszabb idejű várakozásra (*pl. benzinkút, pihenőhely, bevásárlóközpont*).
- Nehéz téli időjárási viszonyok között mindig gondoljuk át, feltétlenül szükséges-e az utazás vagy esetleg átütemezhető.

- Ha a közlekedési hatóság vagy a katasztrófavédelem egyes útszakaszokra, vagy országos jelleggel riasztást ad ki, arra kérve a közlekedésben résztvevőket, hogy csak a legszükségesebb esetben induljanak el, kérjük, vegyék komolyan ezt a felhívást és halasszák el utazásukat.

c. Speciális felszerelések téli időjárásra

A gépkocsikat fel kell készíteni az évszakkal járó változásokra. A hidegben és a havas, jeges úton csak **téli gumiabroncsokkal** biztonságos a közlekedés. A nagy hidegben a nyári gumiabroncsok felülete megkeményedik, merevvé válik, így kevésbé tapad! Az út- és látási viszonyoknak megfelelően, körültekintőbben, lassabban vezessünk. Számítani kell arra, hogy az autó megcsúszik, s tisztában kell lenni azzal, hogy a féktávolság jelentősen megnövekedhet!

Ha útra kelünk, tanácsos az induláskor a gépjárművet teletankolni, az ablakmosót **fagyálló folyadékkal** feltölteni, az **akkumulátor** kapacitását ellenőrizni, **hóláncot**, illetve **hólapátot** vinni. Az előzőeken túl tanácsos némi **ételről** és **italról**, **meleg ruházatról** és meleg takaróról gondoskodni, ugyanis hóban történő elakadáskor, vagy nagyobb torlódások esetén, illetve hosszabb úton ezek jó szolgálatot tehetnek. A feltöltött **mobil telefont** is vigyük magunkkal. Ajánlatos a rádiók közlekedési információs adásait hallgatni.

A téli közlekedés különösen nagy veszélyt jelent a motorkerékpárosokra, amellyel sajnos sokan nincsenek tisztában. A motorkerékpár karbantartása, a megfelelő ruházat kiválasztása komoly odafigyelést igényel, maga a motorozás pedig különösen nagy rutint követel meg. Tíz fok alatti hőmérsékletben különösen fontos, hogy az akkumulátor megfelelő állapotban legyen! A motorblokk lassabban éri el az üzemi hőmérsékletet.

A csúszós utak és a hóesés a közúton a gyalogosokra is veszélyt jelenthetnek. A csúszós úton való közlekedés, az eleséstől való félelem miatt kevésbé figyelnek a közlekedés más résztvevőire. A járművek fékezéskor megcsúszhatnak, nehezebben tudnak megállni. Ilyenkor a járművezetőknek az átlagnál is fokozottabb óvatossággal kell a gyalogosokra figyelni, bizonyos esetekben áthaladásukat segíteni kell.

Sokéves tapasztalat, hogy a megváltozott téli körülmények (hó, eső, hideg stb.) miatt megnő a közúti balesetek, azon belül a tragédiák száma. A téli időszakban közlekedjünk fokozott figyelemmel!

d. A téli gumi és hólánccal kötelező használata a szomszédos országokban

Összegyűjtöttük, hogy hazánkban és Európa országaiban milyen előírások vonatkoznak a téli gumi és a hólánccal használatára. Érdekes végignézni, külföldre indulóknak kötelező olvasmány!

Magyarország:

Hazánkban egyelőre nem vezették be a téli gumi kötelező használatát. Viszont a közútkezelő az időjárási és útviszonyok függvényében egyes útszakaszokon kihelyezhet "Hólánc használata kötelező" táblát. Ilyen útszakaszon csak olyan járművel szabad közlekedni, amelynek legalább a hajtott tengelyén lévő gumibroncsán hólánc van. Hazánkban a szöges abroncsok használata közúton tilos!

Ausztria:

November 1. és április 15. között, személygépkocsi és 3,5 tonna megengedett össztömegnél nem nehezebb teherautóknál, télies útviszonyok esetén Ausztriában kötelező vagy minden keréken legalább 4 mm profilmélységű tél gumi vagy csak a meghajtott tengelyen a hólánc használata. Hóláncot azonban csak abban az esetben szabad használni, ha az úttestet összefüggő hó- vagy jégréteg borítja és a hólánc nem károsítja az útburkolatot. A rendelet megszegői 35 €-tól 5000 €-ig terjedő büntetésre számíthatnak, ráadásul bizonyos esetekben a biztosítók sem térítik meg a nyári gumival felszerelt autókban keletkezett kárt. 3,5 tonna össztömeg feletti járművek esetén legalább a hajtott tengelyen kötelező a radiál abroncsok esetén 5 mm, diagonál abroncsok esetén 6mm profilmélységű téli gumik használata. Továbbá a sofőr köteles hóláncot tartani a járműben.

Csehország:

November 1. és április 30. között a 3,5 tonna össztömegnél nagyobb járművek esetén, legalább a hajtott tengelyen, legalább 6 mm profilmélységű téli gumi használata kötelező Csehországban azokon az útszakaszokon, ahol ezt táblák jelzik. A hólánc használatát szintén táblák jelzik.

Franciaország:

Franciaországban általánosan nem kötelező a téli gumik használata, viszont a hólánc kötelező tartozék, amelynek használata a táblákkal jelzett szakaszokon kötelező.

Horvátország:

Jeges útviszonyok vagy 5 centiméternél nagyobb hó esetén Horvátországban kötelező hóláncot tartani az autóban. Téli útviszonyok között kötelező legalább a hajtott tengelyen a téli vagy négy évszakos gumibroncsok használata. Lika és Gorki Kotar körzetében kötelező a hólánc használata.

Luxemburg:

A téli gumi nem kötelező, de ajánlott. Érdekesség, hogy tilos a vegyes felszerelés (pl. elől téli, hátul nyári) alkalmazása.

Németország:

Kötelező előírás nincs, viszont aki havas-jeges úton nyári gumival közlekedik, az 40 €, aki a forgalmat akadályozza (pl. elakad a nyári gumival), 80 € büntetésre számíthat. A hólánc használatát táblák szabályozzák. Téli guminak minősülnek az M+S és hópihejelzéssel ellátott gumik, a minimális profilmélység 1,6 mm. Teherautók és autóbuszok esetében elegendő csak a meghajtott tengelyre téli gumikat felszerelni.

Olaszország:

Időjárástól függ, a sípályákra vezető utakon kötelező lehet a téli gumik és a hólánc használata. Aosta-völgyben október 15. és április 15. között kötelező a téli gumi használata.

Svájc:

Svájcban nem kötelező a téli gumi, viszont elvárás az útviszonyoknak megfelelő felszerelés. Ha valaki nyári gumival balesetet okoz vagy elakad, a magas bírságon és kártérítésen túl a mentési költségek megfizetésére is számíthat. A hólánc használatát táblák szabályozzák.

Szerbia:

November 1. és április 1. között, ha az időjárási viszonyok indokolják, Szerbiában kötelező a téli gumi vagy a hólánc használata.

Szlovákia:

Személygépkocsik esetében nincs dátumhoz kötve, viszont ha az utat összefüggő hó- vagy jégréteg borítja, akkor Szlovákiában kötelező mind a négy keréken legalább 4 mm profilmélységű téli gumi használata. Ennek hiányában a büntetési tétel 60 €. Teherautók és autóbuszok az időjárási és útviszonyoktól függetlenül november 15. és március 31. között legalább a hajtott tengelyen kötelesek téli gumit használni. **Fontos!** Az autópályákon mérik az előírt (70 méter) követési távolság betartását!

Szlovénia:

November 15. és március 15. között Szlovéniában kötelező a téli gumi használata, ebből azonban elég kettő is. 5 centiméternél nagyobb hó esetén kötelező a hólánc is, ezt már a határon is ellenőrizhetik.

Románia:

Romániában 2011-től november 1. és március 31. között kötelező a téli gumik használata. Aki bizonyíthatóan a téli gumik hiánya miatt okoz balesetet vagy forgalmi akadályt, az a kártérítésen és a mentési költségeken túl 400-2000 lej büntetésre számíthat, továbbá a biztosító is elutasíthatja a kárigényét.

Finnország, Lettország, Litvánia, Észtország:

December 1. és március 1. között kötelező minden járművön a téli gumi.

Svédország, Norvégia:

Belföldieknek kötelező a téli gumi és a hólánc, bár szinte mindenki szöges abroncsot használ télen.

Belgium, Dánia, Hollandia, Lengyelország, Nagy-Britannia, Oroszország:

Nem kötelező, de ajánlott a téli gumi és a hólánc.

e. Teendők kényszermegállás idején

- Mindig legyünk tisztában pontos helyzetünkkel, az utazás során kövessük nyomon, mely településeken haladtunk át, milyen irányban, navigációs készüléken figyeljük meg, hol állunk.
- A gépjárművet ne hagyjuk el, ha elakadunk, sokkal nagyobb eséllyel találnak meg bennünket a járműben, és védettebbek is vagyunk az időjárási viszonyoktól.
- Értesítsük a hatóságokat, amennyiben saját erőből nem tudjuk a gépkocsinkat a hó fogságából kiszabadítani. Fontos helyzetünk pontos megadása.
- Ha gépjárművünk üzemképtelenné válik, rendkívüli időjárási körülmények között ne próbáljuk megjavítani, időben forduljunk a katasztrófavédelem szakembereihez a mielőbbi segítségnyújtás érdekében.
- A járművünk helyzetét jelezzük vagy elakadásjelző fények működtetésével, vagy elakadásjelző háromszöggel a veszélyes útszakaszokon.
- Ha a hatóság szakemberei leállítják az útszakaszon a forgalmat, fogadjuk meg utasításait. A járművel próbáljunk úgy parkolni, hogy az úttisztító gépek elférjenek mellettünk.
- A járművet ne járassuk folyamatosan, hogy az üzemanyagunk el ne fogyjon. Ha egy helyben fűtés céljából járattuk a gépkocsi motorját, rendszeresen – 15 percenként – szellőztessük az utasteret.

A hóban elakadt autót könnyen újra kiszabadíthatjuk, ha a havat az autó körül ellapátoljuk. Ezután a vezető egymás után gyorsan vált előre- és hátramenetbe, így hozva mozgásba az autót, és lendületből megpróbál elindulni, tanácsolja az ADAC német autóklub. Lendületből könnyebb elindulni, és némi szerencsével akár egy kisebb hókupacon is át tudunk menni. Előtte azonban lapátoljuk el a havat a kerekek körül, amennyire csak lehetséges. A meghajtott kerekek csúszós talajon jobban tapadnak, ha rögtönzött indulási segítséget adunk: például egy lábtörlőt vagy kartont rakunk alá. Hasonló hatást érünk el, ha homokot szórunk a kerék elé. Ha ezek nem állnak rendelkezésünkre, próbálkozzunk meg az autószőnyeggel, az úti takaróval.

Nincs értelme az erőfeszítésnek, ha hosszabb útszakaszt borít hó. Ebben az esetben jobb, ha megvárjuk a hókotrókat. Ilyen esetben fontos, hogy maradjunk az autóban vagy a közelében – nehogy akadályozzuk a hókotrókat a takarításban az elakadt autókkal. A vészvillogót ne felejtsük el bekapcsolni

f. Kisgyermek az autóban

Összegejtöttük a KRESZ gyerekek szállítására vonatkozó szabályait és előírásait, vagyis azt, hogyan, miben utazhatnak gyermekeink az autóban, hogy az biztonságos és szabályos legyen.

Elsőként egy magyarázat, mit is jelent a KRESZ-ben a gyermekbiztonsági rendszer? Azokat a gyermeküléseket, amelyek övvel rögzítettek és nem gyárilag beszereltek. A szabálmódosítás során két új fogalom került be: integrált és nem integrált rendszerek.

Integrált gyermekbiztonsági rendszer a "hevederek vagy hajlékony elemek kombinációja, biztonsági csattal, beállító eszközökkel, tartozékokkal és egyes esetekben kiegészítő székkal és/vagy ütközésvédelemmel együtt, amit a saját beépített hevederrel vagy hevederekkel rögzítenek". Nem integrált gyermekbiztonsági rendszer az a "részleges biztonsági rendszer, amely a felnőttek számára szolgáló biztonsági övvel együtt használva – amely körbeveszi a gyermek testét, vagy biztonságosan rögzíti azt a szerkezetét, amelyben a gyermeket elhelyezik – teljes gyermekbiztonsági rendszert képez". Ebben az új értelmezésben az ülésmagasító szerepe megkérdőjeleződik, s mivel nem veszi körbe a gyermek testét, nem minősül gyermekbiztonsági rendszernek.

Főszabályok:

Két 10 éven aluli gyermeket, ha az általuk elfoglalt ülésen a gyermekbiztonsági rendszer használata nem kötelező, egy személynek kell tekinteni!

A 3 évnél fiatalabb gyermek csak gyermekbiztonsági rendszerben rögzítve szállítható.

A gépkocsiban utazó 150 centiméternél alacsonyabb gyermeket a testsúlyához igazodó kialakítású gyermekbiztonsági rendszerben kell rögzíteni. A testsúlynak megfelelő jelöléseket feltüntetik a gyereküléseken is, a következő csoportba sorolás szerint:

0. súlycsoport: 10 kg testsúly alatt

0+. súlycsoport: 13 kg testsúly alatt

I. súlycsoport: 9-18 kg testsúlyig

II. súlycsoport: 15-25 kg testsúlyig

III. súlycsoport: 22-36 kg testsúlyig

Első ülésen utazhat a gyermek – a gépkocsi első üléséhez a gyermekbiztonsági rendszer csak akkor szerelhető be a jármű szokásos haladási irányával ellentétes irányban, ha az üléshez légzsákot nem szereltek fel vagy a légzsák működésbe lépését előzetesen megakadályozták.

Első ülésben nem utazhat a gyermek – nem szállítható az első ülésen 3. életévét betöltött, 150 cm-nél alacsonyabb testmagasságú gyerek, még gyerekülésben sem.

A gyermeket nem kell gyermekbiztonsági rendszerben (gyerekülésben) rögzíteni:

- 1) ha a gyermekbiztonsági rendszer beszerelésére a gépkocsi a gyári kialakítása alapján nem alkalmas (az ilyen kialakítású M1, N1, N2 és N3 kategóriájú gépkocsiban a 3 évnél fiatalabb gyermek nem szállítható, illetve a 3. életévét már betöltött és 150 cm-nél kisebb testmagasságú gyermek az első ülésen nem szállítható);
- 2) ha a gépkocsi hátsó ülésén utazik, 3. életévét már betöltötte, legalább 135 cm magas és az üléshez beszerelt biztonsági övvel a testméretéhez igazodóan biztonságosan rögzíthető;
- 3) ha taxi üzemmódban használt gépkocsi, vagy személyszállítást végző gépkocsi hátsó ülésén utazik;
- 4) ha a rendvédelmi szervek gépkocsijában vagy a mentő gépkocsi betegellátó terében utazik;
- 5) a menetrend szerinti személyszállítást végző autóbuszban;
- 6) a nem menetrend szerinti személyszállítást végző autóbuszban, ha álló utasokat is szállíthat;
- 7) ha 3. életévét még nem töltötte be, és állva utazik az autóbuszban;
- 8) ha külön jogszabályban meghatározott, orvos által kiállított igazolással rendelkezik

A gyermeket gyermekülésben kell szállítani:

- 1) Azokban a gépkocsikban, amelyek gyerekülés rögzítésére nem alkalmasak, 3 évnél fiatalabb gyermek nem szállítható, 3 évnél idősebb és 150 cm-nél kisebb testmagasságú gyermek is csak a hátsó ülésen utazhat.
- 2) A gyermekülés rögzítésére alkalmas gépkocsikban 3 év alatti gyerekek első és hátsó ülésen is kizárólag autósülésben utazhatnak (tehergépjárművekben is). Első ülésre csak akkor rögzíthetjük az autósülést – minden esetben a menetiránnyal ellentétes irányban –, ha az üléshez nincs felszerelt légzsák, vagy a légzsák működésbe lépését előzetesen megakadályozták (kikapcsolták).
- 3) 3 év feletti, de 135 cm alatti gyermeket kötelező a hátsó ülésen, gyerekülésben szállítani, kivéve, ha ez a gyári kialakítás miatt nem szerelhető be, például nincs a hátsó üléshez tartozó biztonsági öv.
- 4) 135 és 150 cm közötti gyermek az első ülésen csak gyermekbiztonsági rendszerben szállítható, míg a hátsó üléseken akkor is, ha a biztonsági övvel megfelelően rögzíthető.

Ülés nélkül utazhat a gyermek

- 1) A 3. életévüket betöltött, legalább 135 cm magas gyerekeket a hátsó ülésen már elegendő a gépkocsiba szerelt biztonsági övvel rögzíteni (gyerekülés nélkül), ha az öv a testmagasságához igazodik és a gyerek biztonságosan beköthető. (Ilyenkor lehet jelentőségük az ülésmagasítóknak, ha a biztonsági övrendszer nem állítható.)

2) Nem kell továbbá gyerekülésben szállítani a gyerekeket a taxi hátsó ülésén, a mentő betegellátó terében, a menetrend szerinti autóbuszokon, illetve ha a gyerek a külön jogszabályban meghatározott, orvos által kiállított igazolással rendelkezik.

Segítségkérés szabályai

1. A bejelentés során a segítségkérés pontos helyét, időpontját kell megadni;
2. A segítségkérés jellegét, (baleset, ezen belül: karambol, autópálya elhagyása, gyalogos, vagy kerékpáros gázolás, hófúvásban történő elakadás, felborulás stb.);
3. Van-e személyi sérülés, hány fő és gépjármű sérült meg. Van e súlyosan sérült stb.
4. A bejelentő nevét, lakcímét, a mobiltelefonszámát, ha van, esetleg telefonfülke számát stb., visszahívás lehetőségét.

g. Gépjárműben ragadva

Ha egy hóvihár miatt bennrekedne az autójában, a következők szerint járjon el:

- Húzódjon le az autópálya szélére. Kapcsolja be az elakadásjelzőt és tegyen ki vészjelzést a rádió antennára akasztva, vagy az ablakra csíptetve.
- Maradjon a gépjárművében, ahol a legnagyobb valószínűséggel megtalálják a mentőerők. Ne induljon gyalog útnak, hacsak nem lát a közelben lakóépületet, ahol menedékhelyet találhat. Legyen óvatos; a hófúvás miatt a távolságok nagyobbak tűnhetnek. Egy épület közelinek tűnhet, de a mély hóban történő gyaloglás meghosszabbítja az odajutást.
- A motort és a fűtést óránként kb. 10 percig járassa. Miközben jár a motor, kicsit tekerje le az egyik hátsó ablakot a szellőztetés miatt, illetve időnként takarítsa ki a havat a kipufogócsőből. Ez megvédi a lehetséges szén-monoxid mérgezéstől.
- Végezzen időnként gyakorlatokat a testhőmérséklet fenntartása érdekében, viszont a túlterhelést kerülje el. Szélsőséges hidegben, használjon fül tépképeket, ülэшuzatot, szőnyeget a szigeteléshez. Húzódjon össze útitársaival és használja kabátját takaróként.
- Váltásban aludjanak. Egy személy mindig legyen ébren, az érkező mentőerők figyelésére.
- Egyen rendszeresen és fogyasszon bőségesen folyadékot a kiszáradás megelőzése érdekében, de kerülje el a koffein és az alkohol fogyasztását.
- Ügyeljen arra, hogy ne merüljön le az akkumulátor. Arányosan ossza be a szükséges elektromos energiát - a lámpák, a fűtés, a rádió használatára.
- Kapcsolja be éjszaka a belső lámpát, hogy a mentőerők meg tudják találni.
- Ha elhagyatott helyen szorult az autójába, betűzze ki egy nyílt területen a HELP, vagy SOS szavakat és rakja ki kövekkel, vagy faágakkal a mentőerők figyelmének felkeltése céljából, akik a levegőből pásztázhatják a területet.
- Hagyja el az autóját és induljon el gyalog - amennyiben szükséges - ha elvonult a hóvihár. Amennyiben otthagyja az autóját, úgy a kulcsot olyan kormányállásban vegye ki, hogy a kormányt el lehessen forgatni.

2. Speciális szabályok a veszélyes áruk szállításánál

A fagyveszély miatt nagyobb figyelmet kell a veszélyes áruk szállítóinak fordítani a tartányok biztonsági szerelvényeinek (nyomásleeresztő szelep, stb.) fagymentesítésére, kiemelt feladatként jelentkezik a különböző tartányok, IBC-k ürítő- és zárószerelvényeinek fokozott karbantartása a veszélyes anyagok esetleges kifolyásának megakadályozása érdekében. A műanyag hordók és IBC-k szállításra történő előkészítésénél fontos, hogy azok kizárólag a rakodás megkezdése előtt kerüljenek ki a temperált raktárból, így megelőzhető a hideg okozta sérülékenység, törékenység.

3. Téli veszélyek - Síkosság-mentesítés és jeges úton közlekedés

A téli havazás a városlakók számára nem jelent mindig felhőtlen boldogságot. A havas, latyakos, jégbordás, vagy ónos esőtől csúszós utak, járdák, burkolatok nemcsak az autósok, hanem a gyalogosok számára is lelassult közlekedést, parkolási gondokat, egyéb veszélyeket, olyan kellemetlenségeket jelentenek, amiktől a lehető leggyorsabban szabadulnának.

Statisztikák szerint évente átlagosan 50-60 olyan nap van, amikor a települések közútjaira hullott hó eltávolításáról, az utak síkosság-, és csúszásmentesítéséről gondoskodni kell. A munkát az adott út kezelője végzi, módszereik között a felületérdesítés és az olvasztásos eljárás egyaránt szerepel.

Míg az úttest burkolatának tisztításáról az út fenntartójának, a járda tisztántartásáról az ingatlan tulajdonosának, kezelőjének, használójának kell gondoskodnia. Ha a járda mellett zöldsáv is van, az úttestig terjedő teljes terület letakarítása az ő feladata. A fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) kormányrendelet 2010. szeptember 1-jén hatályba lépett bekezdése előírja, hogy belterületi közterületen – az úttest kivételével – a síkosságmentesítésre olyan anyag használható, amely a közterületen vagy annak közvetlen környezetében lévő fás szárú növény egészségét nem veszélyezteti. Ez azt jelenti, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani a síkosságmentesítési munkák során a kerékpárutak, a gyalogutak, a gyalogjárdák és a várakozóhelyek mentén lévő növényzet (fasorok, cserjék) védelmére, már nem lehet só-t használni, a kloridhatást minimálisra kell csökkenteni.

A rendelet nem mondja ki, mit lehet használni, így az marad az útüzemelő és a kertész dilemmája, ám egyre inkább előtérbe kerülnek a környezetvédelmi szempontok. Az EU tagországaiban sincs egységes szabályozás, mégis célszerű lenne a biztonságos megoldást jelentő és környezetbarát anyagok szakhatósági meghatározása. A betiltott útszóró só helyettesítésére szóba jöhet többek között a zeolit, a zeocal, a kalcium-klorid-pehely, de ígéretes szerként tartják számon az acetátokat is.

Az alternatív csúszásmentesítő anyagok viszonylag drágák, és nem valószínű, hogy a közeljövőben mindenki számára könnyen elérhetővé válnak, addig is marad a jól bevált fűrészpor, mulcs, homok, fahamu, faforgács vagy

a gránitkőzűzalék. Maradjon éber, lassítson le és tartsa uralma alatt a gépkocsit! Ez a biztonságos téli vezetés három fő eleme. A tél kihívást jelent az autósok számára.

- Vezessen az útviszonyoknak és a néha kiszámíthatatlan időjárásnak megfelelően.
- Folyamatosan összpontosítson a környezetére.
- Igazítsa a menetsebességét a fennálló körülményekhez és tartson biztonságos követési távolságot az ön előtt haladó jármű mögött.
- Kerülje az olyan helyzeteket, amikor előre látható, hogy csúszós úton hirtelen fékezni kell.

Elindulás

Havon történő elindulásakor a megcsúszás elkerülése érdekében alapvetően fontos a fokozatos gyorsítás. Ha a kerekek megcsúsznak, váltson magasabb fokozatba, csökkentve a kerekre ható erőt, így egyenletesen el tud indulni.

III. BIZTONSÁGOS LAKÓKÖRNYEZET

1. A fűtési eszközök biztonságos használatának szabályai

Minden évben több halálesetet okoz a szén-monoxid-mérgezés, ami pedig megelőzhető a fűtőberendezések, kémények rendszeres karbantartásával, ellenőrzésével, valamint szén-monoxid-érzékelő felszerelésével. Fontos, hogy az érzékelők működését rendszeresen ellenőrizzük, a szükséges karbantartásokat (elemcsere, tisztítás) elvégezzük.

- Legyünk óvatosak és körültekintőek, amikor nyílt lánggal üzemelő fűtő-, melegítő- vagy főzőkészüléket használunk.
- Csak engedélyezett, kifogástalan műszaki állapotú tüzelő- és fűtőberendezést szabad használni.
- A gázfogyasztó-berendezések üzemképes, biztonságos állapotban tartása a tulajdonos, üzemeltető felelőssége, aki köteles gondoskodni arról, hogy a berendezés műszaki biztonsági felülvizsgálatát öt évenként szakember elvégezze.
- A gázzal üzemelő készülékeket ajánlott a gyártók előírásainak megfelelően évente szakemberrel ellenőriztetni.
- Ellenőriztessük rendszeresen szakemberrel a tűzveszélyes folyadékkal (olajjal) üzemelő fűtőkészüléket. Ne a berendezés közelében tároljuk a fűtőanyagot. Fűtőanyagot csak a kihűlt állapotú fűtőberendezésbe szabad tölteni.
- Szilárd tüzelőanyaggal (fa, szén, szalma stb.) üzemelő berendezés közelébe éghető anyagot nem szabad tenni, a kipattanó szikra felfogására fémből készült és vízzel töltött szerkezetet használjunk. A tüzelőberendezés ajtóit állandóan tartjuk csukott állapotban. A berendezés tisztítását csak lehűlt állapotában végezzük. A hamut és a salakot lehetőleg lehűtött állapotában ürítsük fémkonténerbe. Forró hamut tilos üríteni épületben vagy annak közvetlen közelében, illetve ahol az tüzet okozhat, pl.: száraz aljnövényzet.
- A tüzelő-, fűtőberendezéshez csak a gyártó által ajánlott tüzelőanyagot szabad használni.
- A szilárd tüzelőanyaggal üzemelésű tüzelő- és fűtőberendezést csak szilárd tüzelő- vagy engedélyezett begyújtó anyaggal gyújtunk be és üzemeltessük.

- Nem helyezhetőek el berendezési tárgyak a fűtőtestek és a hozzá kapcsolódó füstelvezető csövek közelében.
- A gyermekeket tartsuk távol a fűtőberendezések újratöltésekor.
- A tüzelőanyaggal üzemelő fűtőberendezés használatakor győződjön meg arról, hogy a szellőzés megfelelő, így megelőzhető a szén-monoxid-mérgezés.
- A tartalék folyékony tüzelőanyagot megfelelően lezárva és jól szellőztetett helyiségben kell tárolni, lehetőleg a házon kívül.
- A gázzal üzemelő tűzhelyet ne használja fűtés céljára (nem biztonságos és mérgező gázok keletkezhetnek).
- Villamos hőszigetelő használatakor ne terhelje túl a hálózatot, közelébe éghető anyagot nem szabad helyezni. Ne használjon villamos berendezést, ahol az vízzel érintkezhet.
- Üzemelő fűtőberendezésbe körültekintően kell nyúlni, mivel a magas hőmérséklet, illetve a nyílt láng égési sérüléseket okozhat.
- Ne próbáljuk házilag magunk, vagy olcsó munkát ígérő „szakember” bevonásával javítani a gázfogyasztó készüléket, mert ahhoz speciális szerszám, alkatrész, kellő szakismeret és jogosultság szükséges.
- A gázfogyasztó-készülék lángórét tilos kiiktatni, működését műszakilag módosítani.

2. A kéményekkel kapcsolatos biztonság

A karbantartás és ellenőrzés fontossága

- Az erre kijelölt szervezet szakemberei a kéményeket éves gyakorisággal ellenőrzik. Saját biztonságunk érdekében tegyük lehetővé az ellenőrzést, engedjük be a kéményseprőt!
- Hibás kémény esetén a közszolgáltató előírja annak kijavítását.
- Közvetlen élet-, vagy tűzveszély esetén a kéményseprő köteles kezdeményezni az érintett készülék üzemen kívül helyezését.

Mit ne tegyünk:

Ne próbáljuk házilag magunk, vagy szakember nélkül javítani a kéményt, mert ahhoz speciális szerszám, alkatrész, kellő szakismeret szükséges.

Mire figyeljünk:

- A kémény használaton kívüli bekötő- és tisztító nyílását nem éghető anyaggal hézagmentesen lezárva kell tartani.
- Ne tömítsük el a régi nyílászárókat, ne takarjuk el a szellőzőket.
- Ha zárt helyen gázzagot vagy szúrós, fojtós égéstermékzapot érzünk:
 - azonnal szellőztessünk,
 - zárjuk el a gázvezeték főelzáró szerelvényét,
 - ne használjunk szikrát okozó készüléket, eszközt (villanykapcsoló, telefon, gyufa, stb.)
 - hagyjuk el a helyiséget,

- kintől telefonon értesítsük a gázszolgáltatót.
- Ha fejfájást, émelygést érez:
 - szellőztessen,
 - zárja el az égéstermék visszaáramlását okozó készüléket,
 - menjen szabad levegőre.

A szén-monoxid (CO) veszélyei, a CO jelző

A téli időszak sajnálatos velejárója, hogy mindennapossá válnak a szén-monoxid-mérgezéssel kapcsolatos hírek. A szén-monoxid jelenlétét nem érzékeljük, mivel színtelen, szagtalan, a szervezetre gyakorolt hatásai (rosszullét, szédülés, hányinger, fáradtság) könnyen összetéveszthetők egyéb betegségek tüneteivel. Az akár halálos kimenetelű esetek néhány egyszerű és könnyen betartható szabállyal megelőzhetők. Ebben próbál meg ez a kiadvány a műszaki életben kevésbé jártas emberek számára is segítséget nyújtani.

Szén-monoxid-mérgezés elsősorban valamely **tüzelő berendezés** nem megfelelő üzemeltetése miatt fordulhat elő. A másik veszélyforrást a **gépjárművek zárt térben** (garázs, mélygarázs, alagút) történő üzemeltetése jelenti; kerüljük az ilyen helyeken való huzamos tartózkodást, a járművet csak a feltétlenül szükséges ideig járassuk és ha van ilyen, figyeljük a szén-monoxid-érzékelő jelzését. A tragédiák többsége a tüzelőberendezések használata során történik, és miután ez a problémakör összetettebb, ezzel részletesebben foglalkozunk.

A balesetek megelőzését úgy alapozhatjuk meg legjobban, hogy a tervezéssel, kivitelezéssel és az üzembe helyezéssel megfelelő **szakembert** bízunk meg. Soha ne becsüljük alá ezeket a feladatokat, a tervező, a tervek szerint eljáró kivitelező és az üzembe helyezéshez szükséges szakemberek gondos munkája garancia lehet a műszaki követelményeknek megfelelő és biztonságos rendszerek működésére.

A legtöbb tüzelőberendezésnek elengedhetetlen része az égéstermék-elvezető, a **kémény**. Amennyiben a kémény járata leszűkül (behulló téglák, vakolat, beköltöző madarak, darazsak stb. miatt), úgy a helyiség levegőjét használó, nyílt égésterű hőtermelő-berendezésből az égéstermék egy része vagy egésze a helyiségbe áramlik vissza. Ha ez bekövetkezik, a lakásban lévő levegő szén-monoxid-koncentrációja drasztikusan megemelkedik.

A kémények **fokozott igénybevételnek** vannak kitéve (korrózió, fagy, dinamikus hőterhelés, lerakódások, stb.), emiatt az említett keresztmetszet-szűkületek előbb-utóbb óhatatlanul kialakulhatnak. Ezért elengedhetetlen a kémények rendszeres ellenőrzése, ezek során ugyanis a hibák felderíthetőek, megszüntethetőek, a tragédia pedig megelőzhető. A saját érdekünk tehát, hogy ne akadályozzuk a rendszeres kéményseprői **ellenőrzést, felülvizsgálatot**, szükség szerint a kémény tisztítását, és fogadjuk meg a szakember tanácsait.

A helyiségekben lévő szálló por és vízgőz szennyezi a **tüzelőberendezés** hőcserélő felületeit, ez gátolja az égéstermék elvezetését, ami szintén kedvez a szén-monoxid keletkezésének. Bár csak öt évenként kötelező a gázfogyasztó-berendezéseket szakemberrel felülvizsgáltatni, kifejezetten javasolt ezt gyakrabban, akár évente elvégeztetni. Ez egyébként a berendezések olcsóbb üzemeltetéséhez is hozzájárul.

Új tüzelőberendezések kiválasztása során célszerű a külső levegőt közvetlenül használó, a helyiségek légterétől függetlenül üzemeltethető, zárt égésterű berendezéseket előtérbe helyezni. Ilyenek és szakszerű égéstermék-elvezetők használata esetén gyakorlatilag kizárhatjuk a szén-monoxid megjelenését.

A hőtermelő-berendezések üzemeltetéséhez nélkülözhetetlen az égéshez szükséges **oxigén**. Nyílt égésterű (a helyiség légterével összeköttetésben lévő égésterű) tüzelőberendezések esetén az oxigén a helyiségek levegőjéből származik, ami az épületbe szellőző rácsokon és a hagyományos ajtók és ablakok légrésein keresztül jut be. A fűtési költségek csökkentése miatt napjainkban igen népszerű a nyílászárók cseréje. Számolni kell azonban azzal, hogy **légáteresztő képességük** minimális, ezért jelentősen csökken az épületbe bejutó oxigén mennyisége. Ha egyéb mód nincs a levegő pótlására, akkor a tüzelőberendezés gyorsan elhasználja az égéshez a helyiség oxigénjét, és a levegő-utánpótlás hiánya miatt a kémény – még ha jó állapotú, akkor sem – nem képes az égéstermékot elszállítani. Egyre tökéletlenebb égés alakul ki, és a szén-monoxid halálos mennyiségben való megjelenése csak idő kérdése.

Más épületgépészeti berendezések is jelentősen rontják a tüzelőberendezés levegőellátását és az égéstermék elvezetését: konyhai páraelszívók, mellékhelyiségek szagelszívói, különböző tüzelőanyaggal üzemeltetett kéményes, nyílt égésterű tüzelőberendezések lakáson belüli együttes üzemeltetése, központi porszívó, szárítós mosógép, mobil klíma. Főleg akkor, ha az épület minimális légáteresztő képességű nyílászárókkal van felszerelve, ezek a berendezések képesek megfordítani a kéményekben az áramlás irányát, az égéstermék tehát nem tud távozni, és a berendezés közelében elindul a szén-monoxid dúsulása. A kandallók kéményei ugyanilyen hatást fejtenek ki a gázzal üzemelő berendezések kéményeire (nem feltétlenül a kandalló termeli a szén-monoxidot, hanem a kandalló üzemeltetése során a gáztüzelő-berendezés kéményében fordul meg az áramlás iránya).

Ha minden óvintézkedést megtettünk, berendezéseinket, épületgépészeti rendszerünket műszakilag megfelelő állapotban tudjuk, de még növelni akarjuk a biztonságunkat, akkor vásárolhatunk és használhatunk szén-monoxid-érzékelőt. Az érzékelők akkor tudják betölteni kellőképpen funkciójukat, ha megbízható típust szerzünk be, azt a gyártó előírásainak megfelelően telepítjük és használjuk, az érzékelőt élettartama (általában 5 év) lejáratá előtt lecseréljük. A szén-monoxid-érzékelők használata jelenleg nem kötelező, de miután életet menthet, mindenképpen ajánlott.

Javasoljuk, hogy ismerje meg a szén-monoxid-mérgezés veszélyességét, a kockázatot ne becsülje alá csak azért, mert "eddig is minden rendben volt". **Összegzésképpen** az alábbiakat tanácsoljuk:

- Gondoskodjon arról, hogy a kéményseprők a rendszeres ellenőrzést elvégezhessek, a feltárt hiányosságok megszüntetésével együttjáró költségeket ne tekintse feleslegesnek, az a biztonság alapfeltétele!
- Rendszeres időközönként vizsgáltsa meg, hogy tüzelőberendezései megfelelőek!
- Körültekintően üzemeltesse tüzelőberendezéseit, mindig gondoskodjon megfelelő levegő-utánpótlásról!
- Használjon szén-monoxid-érzékelőt, válasszon megfelelő típust és tartsa be a gyártó előírásait!

3. A háziállatok gondozása télen, felelős állattartás

- A magyarországi éghajlati viszonyok között tapasztalható téli hőmérséklet többnyire nem okoz jelentős problémát háziállatainknak, néhány extrém hideg éjszakától és hajnaltól eltekintve. A természet bölcsessége révén a téli hideg nem egyik pillanatról a másikra áll be, a megfelelően táplált háziállatok az őszi során a fokozatosan csökkenő hőmérséklettel párhuzamosan téli bundát növesztenek.

- A hideggel szembeni érzékenység természetesen változó, egyes állatok nem tarthatók télen a szabadban.
- Kertben, szabadban tartott háziállatok esetében célszerű elkülönített helyet biztosítani számukra.
- Téli időszakban célszerű a szabadban tartott állatok fejadagját megemelni, kalória- és zsírdúsabb táplálékot biztosítani, ugyanis a testmelegük fenntartásához több energiát igényelnek.
- Szilveszterkor gondoskodni kell arról, hogy háziállatunk biztonságban érezze magát és ne legyen lehetősége a petárdák, tűzijátékok hallatán kárt okozni önmagában és a környezetében.

4. Hóeltakarítás és síkosság-mentesítés a ház körül

- Lomhullás után tisztítsuk ki az esőelvezető csatornákat, nehogy a tavaszi hóolvadáskor az ázott levelek eltömmedékeljék az ejtővezetékét. A kialakult dugulás elhárítása nagyon körülményes feladat, a szerkezet megbontását is igényelheti.
- A kerti csapot a főelzárónál zárjuk el, de a vezetékben pangó vizet feltétlenül engedjük ki. A csap zárszerkezetét ezután állítsuk félig nyitott helyzetbe, hogy a hőtágulás feszültségei ne károsítsák a zárbetétet. A szerelvényeket a vízóraaknában nem védi a talaj melege. Puha ronggyal több rétegben tekerjük be a vízórárt és a vezetékét is, majd fóliával kössük át lazán, nehogy átnedvesedjen – a hőszigetelést ugyanis a laza anyagszerkezetben lévő áramlásmentes levegő biztosítja. Használhatunk a kereskedelemben kapható hőszigetelő csőhéjat is, de a felhelyezésnél feltétlenül ügyelni kell arra, hogy egybefüggő legyen a védelem. A hótakaró az akna tetején jótékony kiegészítő védelmet ad, lehetőség szerint ne lapátoljuk le róla.
- Az épület fűtésrendszerét, kazánunkat és kéményünket célszerű még a fűtési idény kezdete előtt átvizsgáltatni. Ajánlott még az ősz elején megtenni ezt, amikor a mesterek még nem olyan leterheltek, mint az első hideg napokon, amikor sokan szembesülnek az első problémákkal.
- Havazáskor gondoljunk arra, hogy a ház körüli járda síkosság-mentesítése kötelező. Első lépés a hóeltakarítás, amelynek a megfelelő hólapát és seprű fontos kelléke. A bejárathoz tegyünk nedvszívó lábtörőt!
- Második lépés a síkosság megszüntetése. Régen a fahamu és a salak rendelkezésre állt e célra. Napjainkban a felületek sózása, fűrészporos behintése az általános eljárás. A mezőgazdasági boltokban kapható nagy kiszerezésben az úgynevezett útsó (keverhetjük homokkal). A só használata terheli a környezetet, kifejezetten káros üledékes kőzetek alkalmazásánál, de hosszú távon a beton burkolatok is megsínylik. Ennél jóval kedvezőbb a fűrészpor alkalmazása. Beszerzése ugyan körülményesebb, de teljesen veszélytelen a burkolatainkra, amelyek hosszú élettartama mindenképpen kifizetődővé teszi ennek az anyagnak a használatát.
- Kertünkben az elhalt növényi részeket, leveleket össze kell gyűjteni (ha mód van rá, komposztálni), a hidegre érzékeny növényeinket télen is fagymentes helyre kell tenni.

5. Felkészülés az energiaellátás hiányára

h. Alternatív fűtési módok

- Célszerű egyedi tüzelési megoldásokat (cserépkályhát, olajradiátort, kandallót, vaskályhát, villanykályhát, PB tüzelést) is kialakítani arra az esetre, ha valamiért kimarad a földgázszolgáltatás.

- A PB gázpalack felszerelése során fokozott figyelemmel kell eljárni, cserélni szükséges a tömítést és ellenőrizni (pl: szappanos vízzel) a csatlakozás tömítettségét.
- Sérült hibás PB palackot tilos felszerelni, azt vissza kell cserélni.
- Azokat a PB gázzal üzemelő fűtőkészülékeket, amelyek nincsenek a kéménybe kötve, vagy az égéstermékek szabadba történő kivezetése más módon nem megoldott, soha ne üzemeltesse folyamatosan zárt térben.
- A helyiség nagyságától és a fűtési fokozattól függően legalább egy-másfél óránként szellőztetni kell a helyiséget, mert a gáz az égés során fogyasztja az oxigént és ezáltal csökken a helyiség oxigénkoncentrációja, miközben jelentős mértékben nő a szén-dioxid mennyisége.
- Hagyományos tüzelőberendezés (pl. kandalló) használata esetén különös figyelemmel kell lenni a tűzmelegelőzésre és a füstelvezetésre.
- A cserépkályhánál, kandallónál, vaskályhánál ügyelni kell a szikra kipattanásra, mert az tüzet okozhat.
- A gázszolgáltatás ideiglenes kimaradása esetén el kell zárni a fűtőkészülék zárócsapját.

i. Tartalékeszközök áramszünet idejére

Az alternatív világítási eszköz és módszer használata esetén kiemelt figyelemmel kell lenni a tűzbiztonsági szabályok betartására. Javasolt megoldások:

- Legyen kéznél gyufa, öngyújtó, gyertya, mécses, működő elemlámpa (tartalék elemmel), petróleumlámpa (tartalék petróleum), palackról működtethető gázlámpa, elektromos lámpa stb.
- Tartson üzemképes állapotban elemről működtethető rádiót, és biztosítson hozzá tartalék elemeket.
- Az elemről működtetett kommunikációs eszközökön folyamatosan hallgassa a híreket.
- Áramtalanítsa az elektromos berendezéseket, hogy visszakapcsolásnál ne sérüljenek meg.
- Villanykályhafűtés esetén szerezzen be más hordozható fűtőtestet, tűzhelyet.
- Halmozzon fel tartalékokat tüzelőanyagból.
- Készítsen elő meleg ruhákat, gondoskodjon néhány napra elegendő ivóvíz, élelmiszer, gyógyszer, kötszer beszerzéséről.

j. Segítségkérési lehetőségek

- Elektromosáram- és gázszolgáltatás egyidejű, tartós kimaradása esetére javasolt az átmeneti szállás megoldása rokonoknál, ismerősöknél;
- Az áram- és gázszolgáltatás kimaradása esetén kérjen segítséget a szolgáltatók havi, rész- vagy éves számlán lévő hibabejelentő telefonszámán;
- Kérjen segítséget a szomszédoktól, a ház közös képviselőjétől, a települések helyi lapjaiban és társasházak hirdető tábláin olvasható segélyhívó telefonszámok valamelyikén;
- Mobiltelefonja legyen üzemképes, feltöltött.

6. Ha elzárja a települést a hó

Azokon a településeken, ahol már a korábbi években tapasztalták, hogy nagy mennyiségű hó, hóvihár esetén az utak járhatatlanná válnak, valószínűsíthető e jelenség megismétlődése. Érdemes ezeken a településeken felkészíteni a háztartásokat a néhány napig tartó elzártságra:

- Tartalékoljon meleg ruhákat,
- Gondoskodjon néhány napra elegendő ivóvíz, élelmiszer, gyógyszer, kötszer beszerzéséről,
- Biztosítson a lehetőségeinek megfelelő tartalék energiaforrást (pl: aggregátor és üzemanyag, palackos PB gáz),
- Gondoskodjon a segítségkérés és kapcsolattartás lehetőségeiről,
- Kövesse figyelemmel a híradásokat, időjárás előrejelzéseket (rendelkezzen elemes rádióval is).

a. Tájékozási lehetőségek

Egyes útszakaszok téli üzemletetésével kapcsolatos információkat és az üzemeltető elérhetőségeit (telefon, e-mail) megtalálja a **Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ** honlapján (<http://www.3k.gov.hu>) vagy az www.utadat.hu weboldalon.

Az útviszonyokról és a közlekedési helyzetről a közútkezelő központi **Útinform**,

Tel.: +36/1-336-2400

Tel.: +36/1-336-2401

Tel.: +36/1-336-2402

Tel.: +36/1-336-2403

vagy megyei diszpécser szolgálatain, illetve a közútkezelő honlapján www.kozut.hu lehet információkat kérni. További információk az időjárásról az Országos Meteorológiai Szolgálat honlapján: www.met.hu

b. Segítségnyújtás krónikus betegek, várandós nők, egyéb ellátásra szoruló személyek számára

Különösen fontos, hogy a krónikus betegek, várandós kismamák, vagy más olyan személyek, akik rendszeresen gyógyszert szednek, vagy egyéb kezelésre szorulnak, felkészüljenek a téli rendkívüli időjárási körülményekre.

Javasolt, hogy állítsanak össze „készenléti csomagot”, amelyben megtalálják gyógyszereiket és a kezeléshez szükséges eszközöket, illetve ha hosszabb ideig elzárja a településüket a hó, akkor is tudjanak magukról gondoskodni, vagy tudjanak megfelelő helyről segítséget igényelni. Ennek érdekében tároljanak otthon megfelelő

mennyiségű tartós élelmiszert és folyadékot, valamint jelezzék helyzetüket az egészségügyi és szociális ellátó intézményben.

A várandós nők a szokásosnál is gondosabban készüljenek fel a váratlan elindulásra a megfelelő csomag összekészítésével. Amennyiben a kismamát magángépjárművel szállítják a kórházba, elindulásukat és az útvonalat jelezzék a kórház felé.

Valamennyi esetben javasolt, hogy a betegek, kismamák a közvetlen szomszédaikat tájékoztassák helyzetükről – a szomszédok legyenek figyelemmel a rászorulókra és hívjanak segítséget, ha rendkívüli eseményt tapasztalnak.

A segítségkéréshez szükséges elérhetőségek:

Mentőszolgálat www.mentok.hu 104-es telefonon.

Rendőrség www.police.hu 107-es és 112-es központi általános hívószámok.

Katasztrófavédelem www.katasztrofavedelem.hu központi, területi és helyi szervei 105-ös általános telefonszám.

7. A közszolgáltatások biztonsága télen

a. A létfontosságú infrastruktúrák (kritikus infrastruktúrák)

A kritikus infrastruktúra fogalma az utóbbi évtizedben jelent meg a hazai szakmai életben és várhatóan teret hódít a köznyelvben is, ahogy a lakosság számára is ismertté és tudatossá válik a kritikus infrastruktúrák védelmének fontossága.

De mi is az, hogy kritikus infrastruktúra és mitől lesz egy infrastruktúra (vagy annak eleme) kritikus?

A fogalom teljes körű értelmezéséhez szükséges annak egyes elemeit vizsgálni. Az egyik összetevő az infrastruktúra, amelynek általános fogalma viszonylag egységesen értelmezett. A fogalom a gazdaságtudományban jelent meg, mint olyan gazdasági feltételek (úthálózat, kikötők, közművek, műtárgyak, közoktatás stb.) gyűjtőneve, amelyek nem vesznek részt közvetlenül a termelési folyamatban, de közvetve befolyásolják a termelés fejlesztésének lehetőségeit.

Ennek analógiája alapján a műszaki infrastruktúrák közé az alapvető létesítmények, létesítményrendszerek, hálózatok tartoznak, amelyek alapjai – létesítési és üzemeltetési feltételei – valamilyen konkrét célt megvalósító létesítményeknek. A társadalmi értelemben vett infrastruktúra ebből következően mindazon szervezetek,

létesítmények, létesítményrendszerek, hálózatok összessége, amelyek egy országon belül a lakosság szellemi és tárgyi életfeltételeit megteremtik, a gazdaság működését elősegítik, illetve lehetővé teszik.

A kritikusság lényege röviden úgy ragadható meg, hogy kritikus minden „dolog” amelyek megsemmisülése, működésének vagy szolgáltatásainak alacsonyabb szintje, elérhetőségének megszűnése vagy csökkenése valamilyen támogatott objektumra, folyamatra jelentős (ebben az esetben egyértelműen negatív) hatást gyakorol.

A felsorolt példák alapján megfogalmazható a kritikus infrastruktúra általános fogalma, azaz egy országon belül a lakosság szellemi és tárgyi életfeltételeit megteremtő, a gazdaság működését elősegítő vagy lehetővé tévő azon szervezetek, létesítmények, létesítményrendszerek, hálózatok összessége vagy ezek részei, amelyek megsemmisülése, szolgáltatásaik vagy elérhetőségük csökkenése egy adott felhasználói kör létre, lét- és működési feltételeire negatív hatással jár.

A kritikus infrastruktúrák védelme alapvetően nemzeti feladat, saját felelősség szerint kialakítandó tevékenység, amelyre vonatkozóan az EU általános iránymutatásokat fogalmazott meg azzal a céllal, hogy minden tagállamban felhívja a figyelmet a várható, és valószínűsíthető esetek jelentőségére.

Fontos, hogy bevonjuk az érintetteket az állami felügyelettől a fogyasztói felhasználásig. Közös törekednünk kell arra, hogy biztosítsuk a létfontosságú infrastruktúra elemei által nyújtott szolgáltatások országos, területi és akár helyi szinten történő folyamatosságát egyaránt.

A kritikusinfrastruktúra-védelemmel kapcsolatos feladatai ellátása során a professzionális integrált katasztrófavédelmi szervezet kiemelt célja a lakosság életének és vagyonának, biztonságának, a kiemelkedő társadalmi jelentőségű közszolgáltatások folytonosságának biztosítása, valamint a meglévő közfeladatok (a közbiztonság) hatékonyabb ellátása.

b. Közszolgáltatás téli időjárási körülmények között

A téli időjárás általában akkor okoz problémát, ha a hőmérséklet tartósan és jelentősen alacsonyabb a megszokottnál, illetve ha a hosszantartó, vagy intenzív csapadékhullás miatt a megszokott mértéket jelentősen meghaladó mennyiségű hó esik.

Az ilyen szélsőséges téli időjárás nem túl gyakori, bekövetkezésére azonban számítani lehet. A hőmérséklet jelentős mértékű csökkenését az időjárási szakemberek viszonylag nagy pontossággal előre tudják jelezni, így általában van idő a felkészülésre. Ebben az időszakban célszerű naponta megtekinteni az **Országos Meteorológiai Szolgálat** honlapját <http://www.met.hu>.

A nagy hideg hatására a vegyi üzemek kültéri területén lévő szerelvények lefagyhatnak, az érzékelők működésképtelenné válhatnak, a csővezetékekben lévő anyagból a víz kifagyhat, mely duguláshoz, esetleg a csővezeték töréséhez vezethet.

Az elektromos áram felhasználásának várható növekedése miatt **átmeneti zavarok keletkezhetnek az áramszolgáltatásban**, amely befolyással lehet egyes folyamatirányítási rendszerek működésére.

c. Hol lehet bejelenteni, ha ... nincs áram /gáz/ megközelíthetetlen a település...

Villamosenergia:

ELMŰ Hálózati Kft.	+36 40 383940
ÉMÁSZ Hálózati Kft.	+36 40 383940
DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.	+36 40 822000
E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.:	+36 80 205020
E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.:	+36 80 533533
E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.:	+36 80 210310

Gázenergia:

E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt.:	+36 80 424242
E.ON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt.:	+36 80 301301